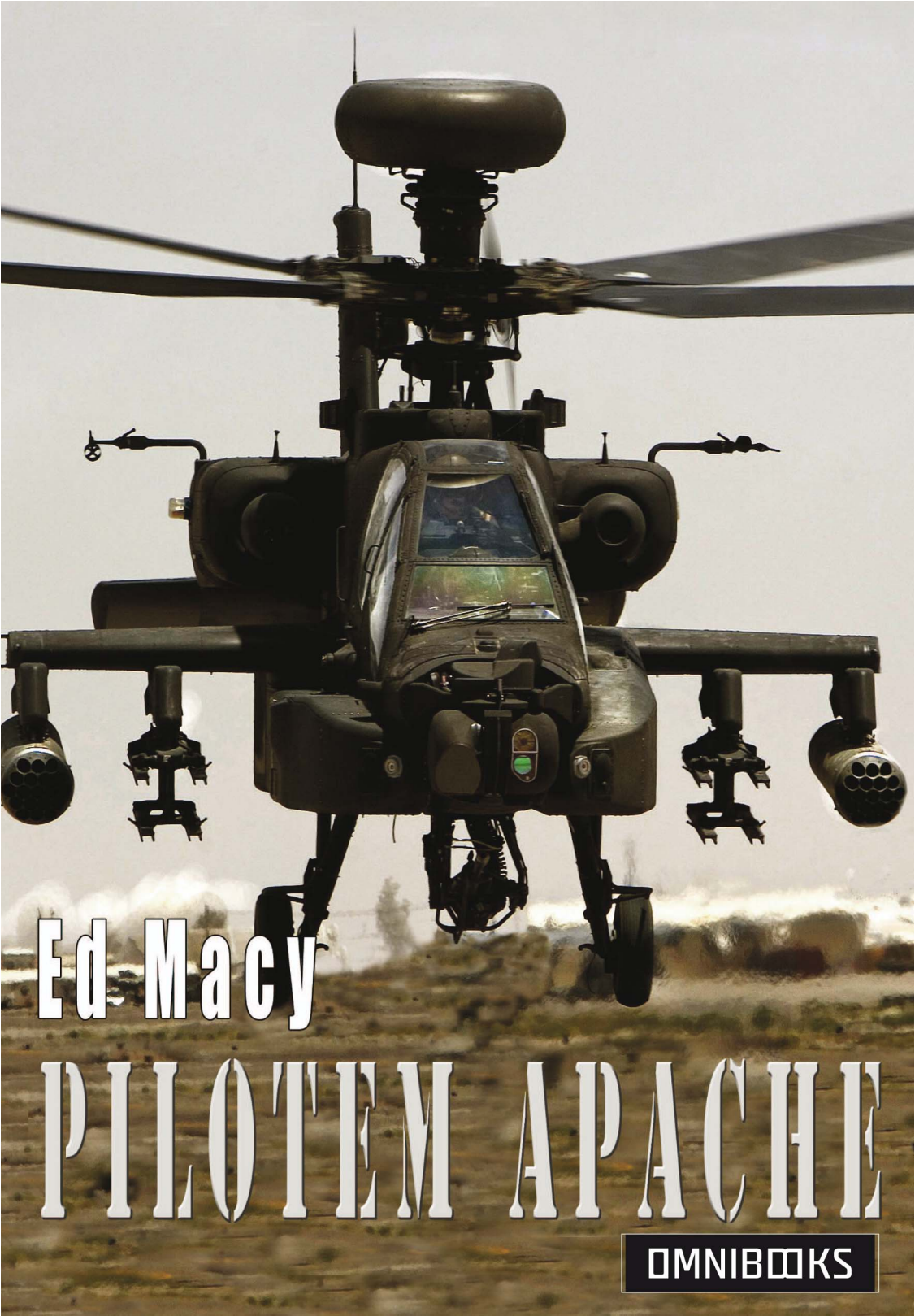

Ed Macy

PILOTEM APACHE

OMNIBOOKS

Copyright © 2008 by Ed Macy
First Edition: 2008
© Translation Vlastimil Dominik
ISBN 978-80-905232-2-7

PILOTEM APACHE

Ed Macy

DRAMATICKÉ ZÁŽITKY BRITSKÉHO PILOTA
V AFGHÁNISTÁNU

OMNIBOOKS

2012

Tuto knihu věnuji Mathewovi Christopherovi Fordovi

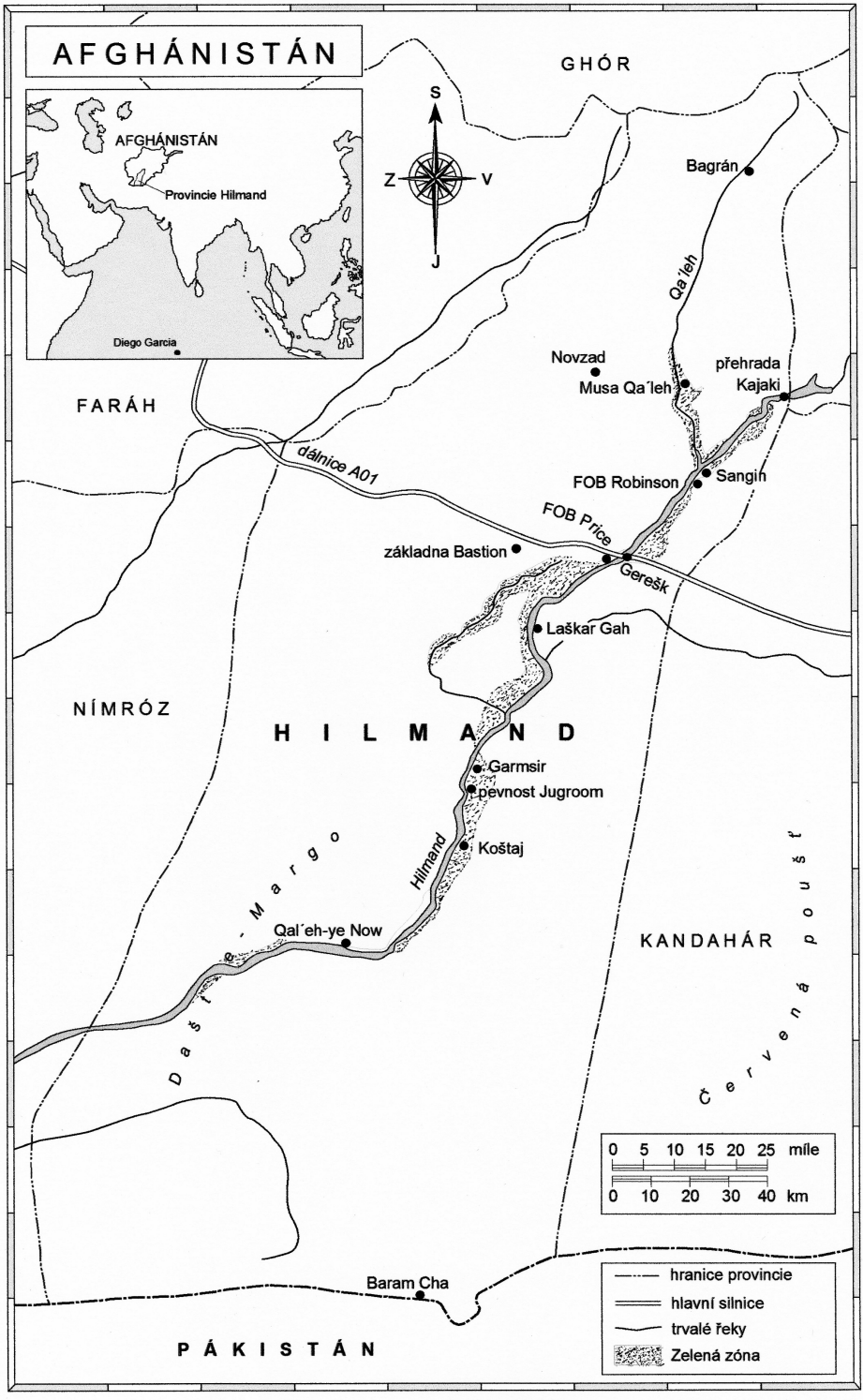
AFGHÁNISTÁN
GHÓR
AFGHÁNISTÁN
Provincie Hilmand
Diego Garcia
S
Z
V
J
Bagrán
Qa´leh
Novzad
Musa Qa´leh
přehrada
Kajaki
FARÁH
dálnice A01
FOB Robinson
Sangin
FOB Price
základna Bastion
Gerešk
Laškar Gah
NÍMRÓZ
H I L M A N D
Garmsir
pevnost Jugroom
Koštaj
Hilmand
Dašt - Margo
Qal´eh-ye Now
KANDAHÁR
Červená poušť
0 5 10 15 20 25 míle
0 10 20 30 40 km
Baram Cha
hranice provincie
hlavní silnice
trvalé řeky
Zelená zóna
P Á K I S T Á N

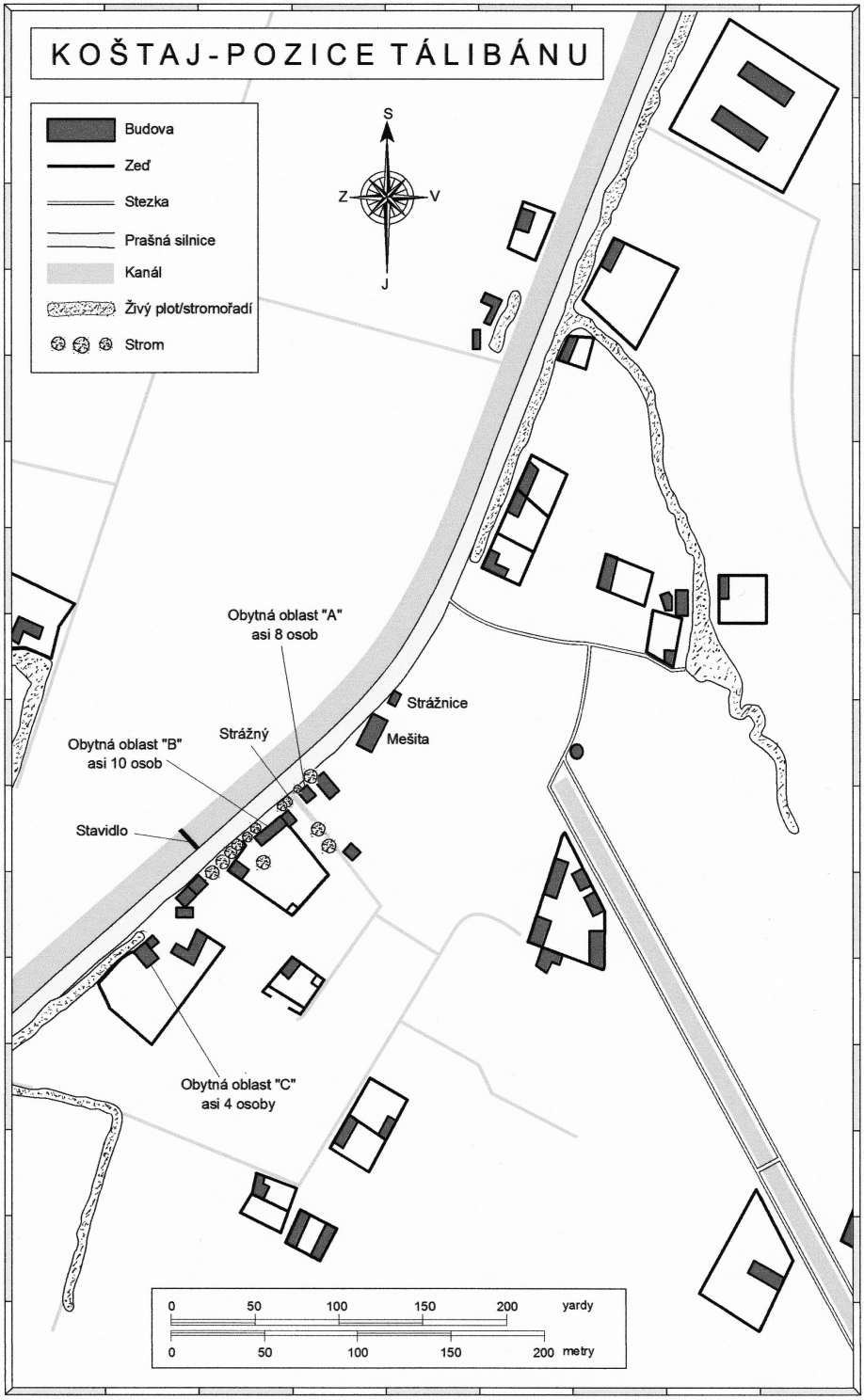
KOŠTAJ-POZICE TÁLIBÁNU
Budova
Zeď
Stezka
Prašná silnice
Kanál
Živý plot/stromořadí
Strom
S
Z
V
J
Obytná oblast "A"
asi 8 osob
Strážnice
Mešita
Strážný
Obytná oblast "B"
asi 10 osob
Stavidlo
Obytná oblast "C"
asi 4 osoby
0
50
100
150
200
yardy
0
50
100
150
200
metry

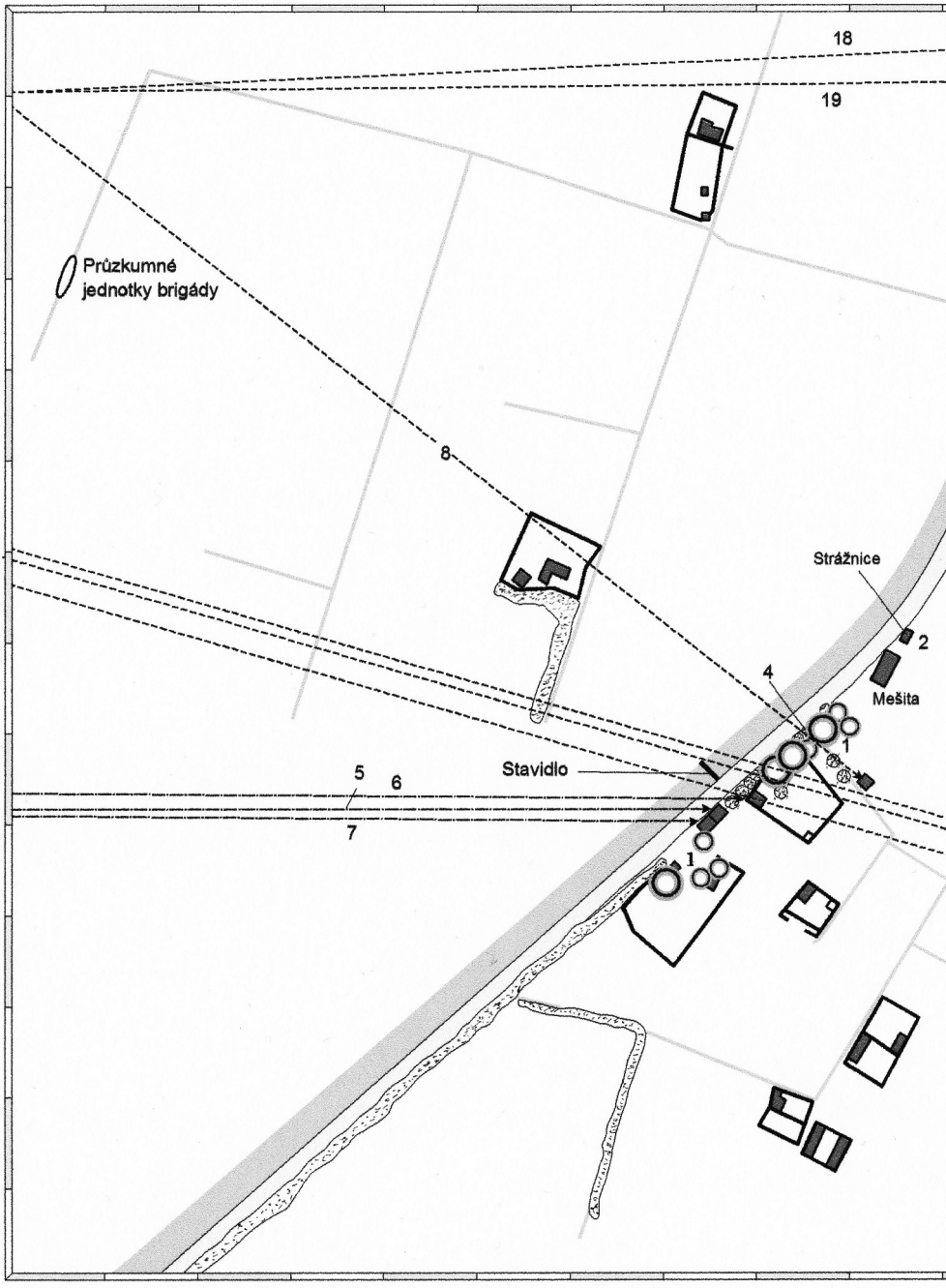

Pořadí událostí: 1/ Bombardér Lancer shazuje 4 pumy 1000 kg a 6 pum 250 kg. 2/ Ugly 50 likviduje severního strážného ve strážnici. 3/ Ugly 51 ničí severní polovinu dvojité budovy. 4/ Ugly 50 likviduje druhou stráž v postavení u zdi. 5/ a 6/ Při jednom náletu Ugly 51 důkladně ničí střelami Hellfire severní polovinu zdvojené budovy a strážnici. 7/ a 8/ Ugly 50 likviduje uprchlíka, unikajícího z mešity na východ, a pak střílí Hellfire na poslední zbývající budovu v cílové oblasti. Mise je úspěšná - první útok AAC v hloubce nepřátelského území.

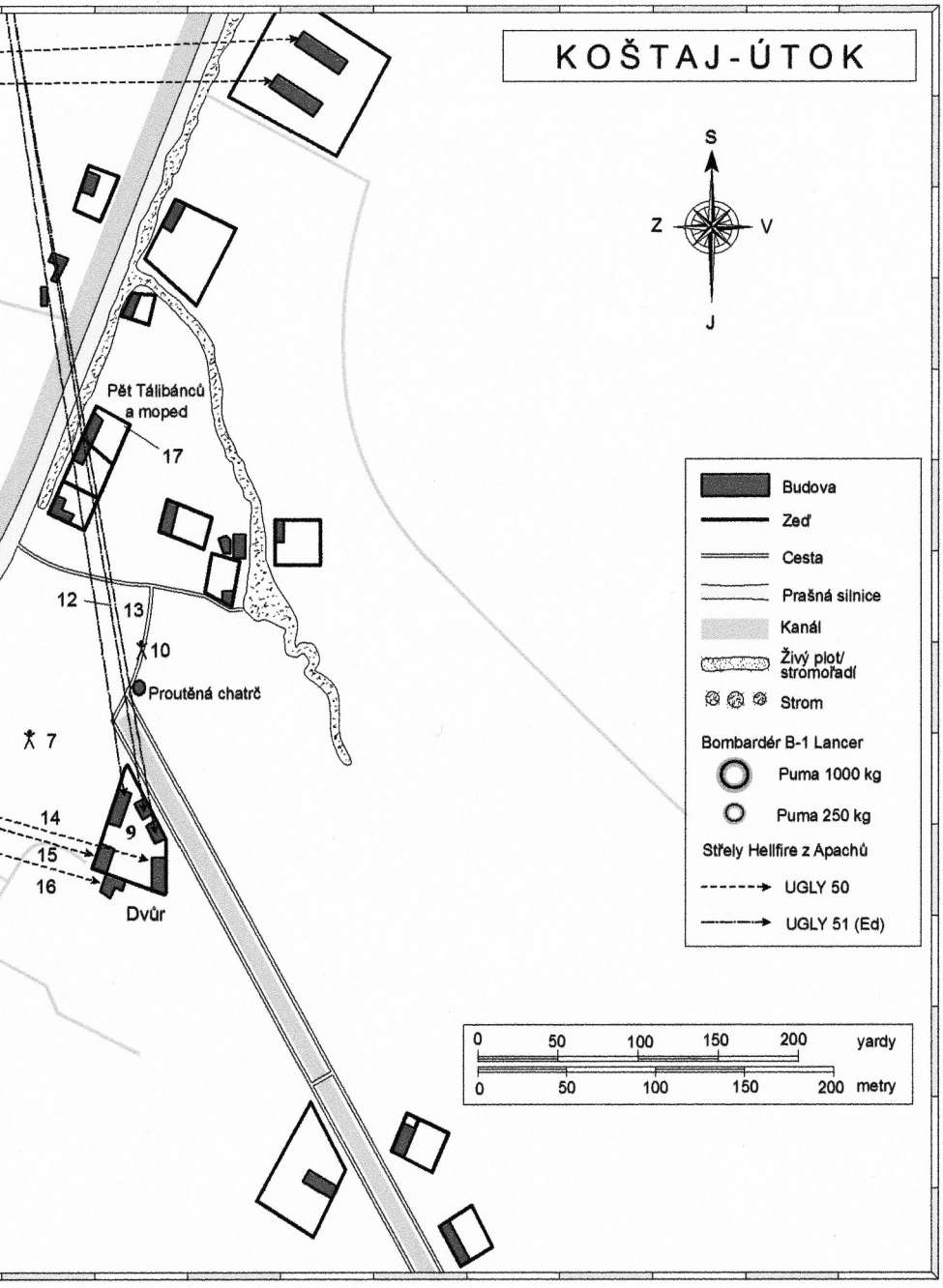

9/ Apache se vysílačkou dovídají a vysokých velitelích Tálibánu ve dvoře. Ugly 51 zabíjí Tálibánce běžícího na jih směrem ke dvoru. 11/ až 13/ Ugly 51 ničí třemi zbývajícími střelami Hellfire tři budovy v severní části dvora. 14/ až 16/ Ugly 50 ničí tři budovy v jižní části dvora. Mise je úspěšná - nikdo neunikl, Tálibánští velitelé zabiti. 17/ Na základě další zprávy vysílačkou zabíjí Ugly 51 raketam Flechette pět Tálibánců. 18/ a 19/ Ugly 50 střílí své dvě poslední střely Hellfire na dvě velké stodoly severovýchodně od kanálu.

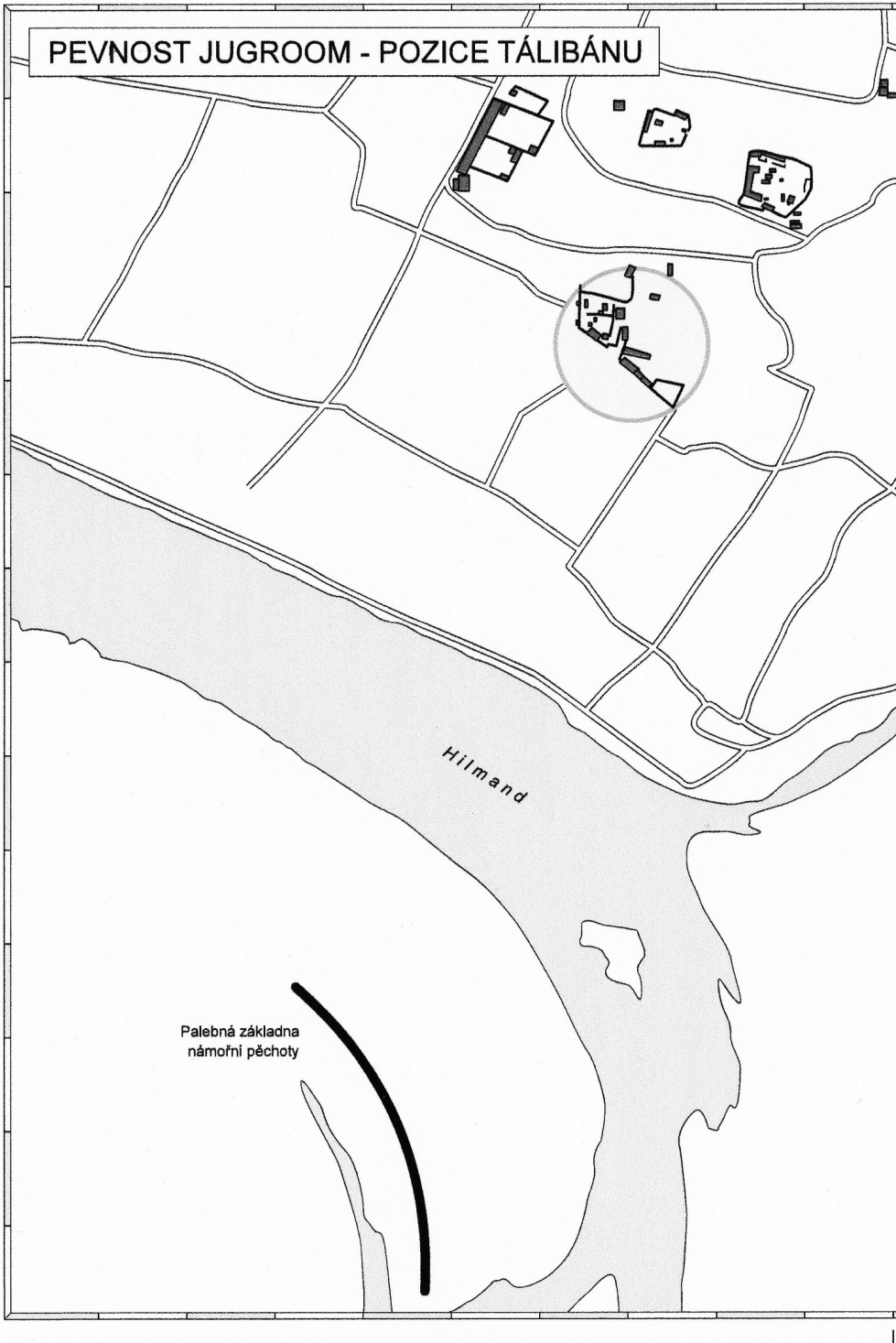
PEVNOST JUGROOM - POZICE TÁLIBÁNU
Hilmand
Palebná základna
námořní pěchoty

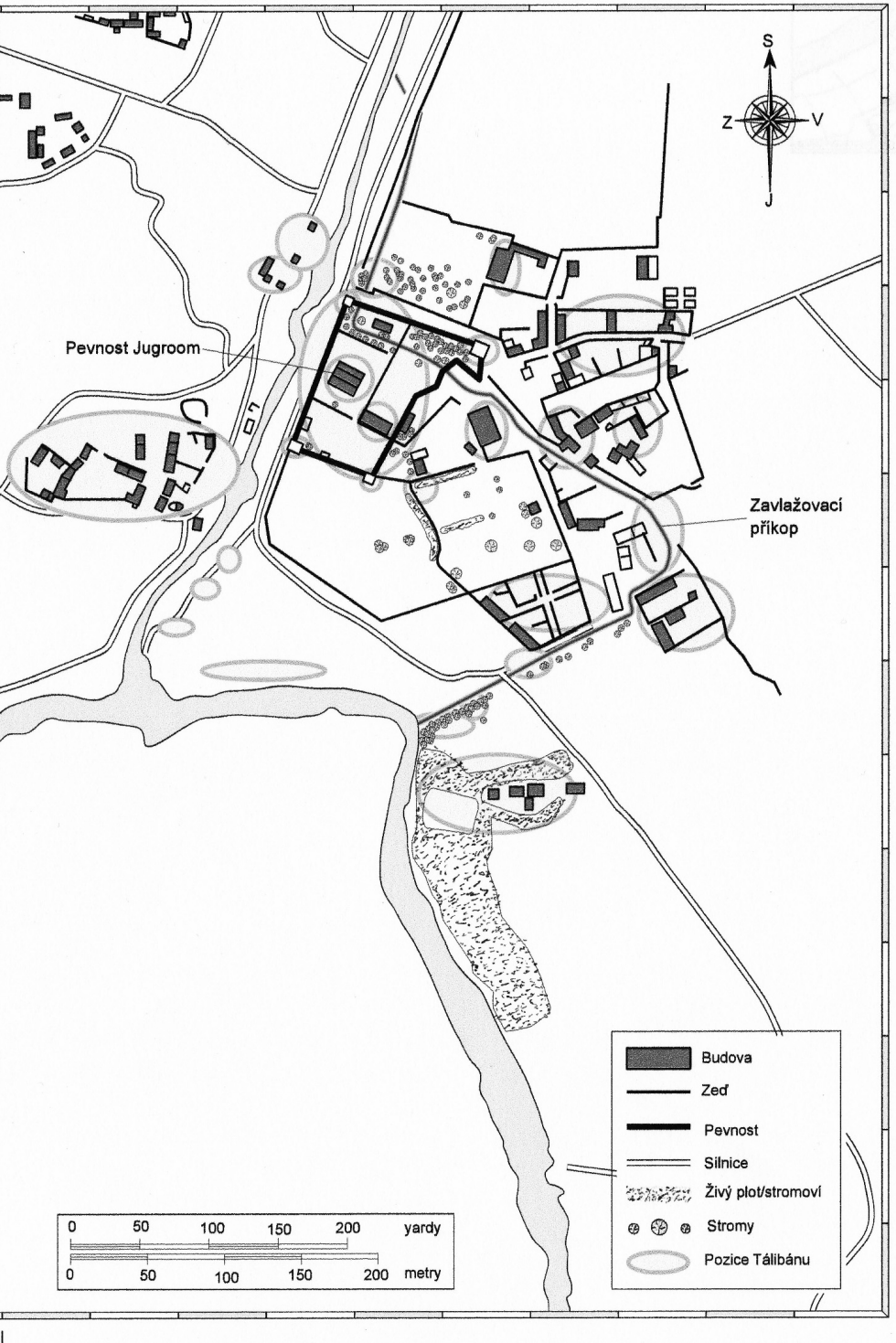
S
Z
V
J
Pevnost Jugroom
Zavlažovací příkop
Budova
Zeď
Pevnost
Silnice
Živý plot/stromoví
Stromy
Pozice Tálibánu
0 50 100 150 200 yardy
0 50 100 150 200 metry

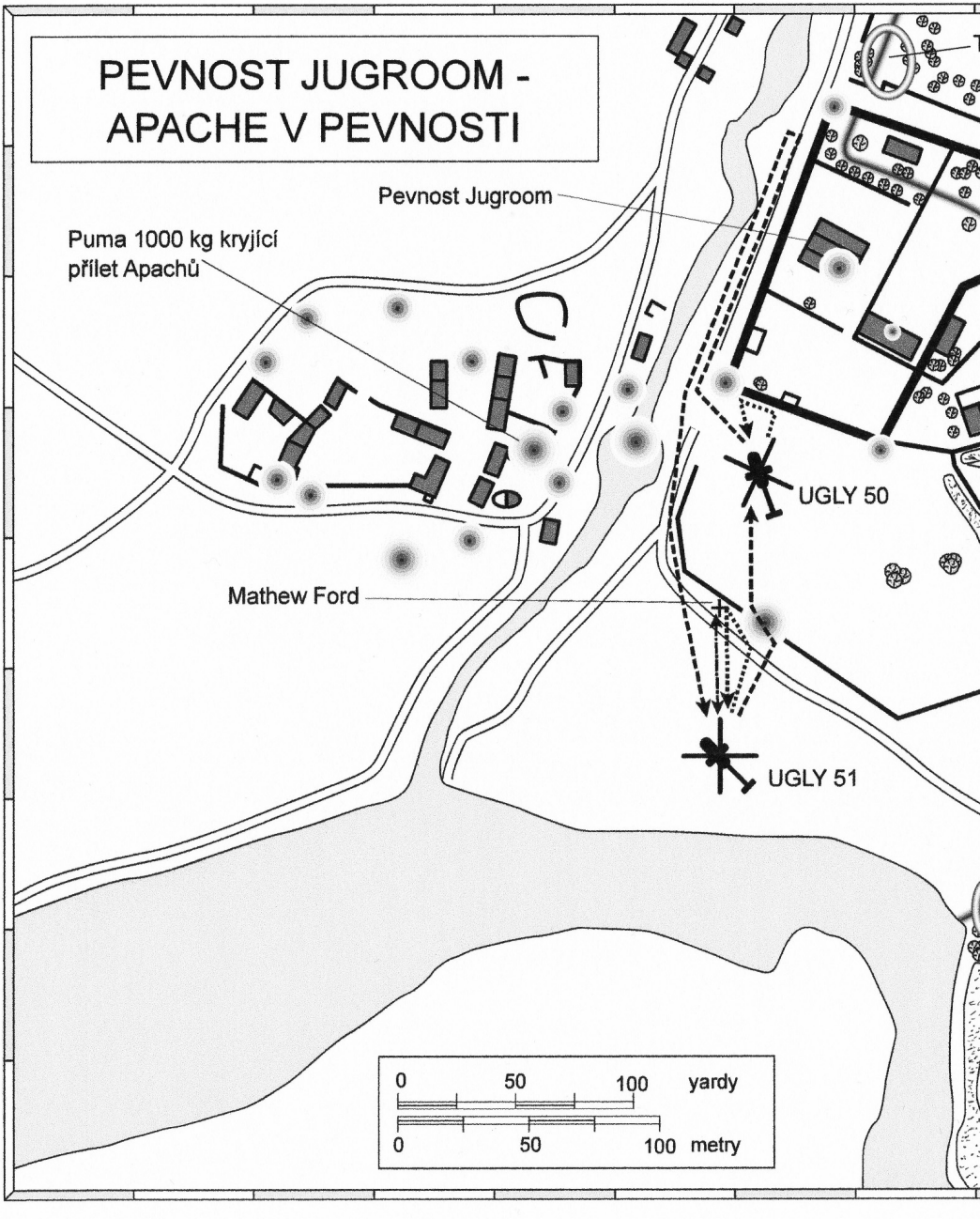
PEVNOST JUGROOM -
APACHE V PEVNOSTI
Pevnost Jugroom
Puma 1000 kg kryjící
přílet Apachů
UGLY 50
Mathew Ford
UGLY 51
0
50
100
yardy
0
50
100
metry

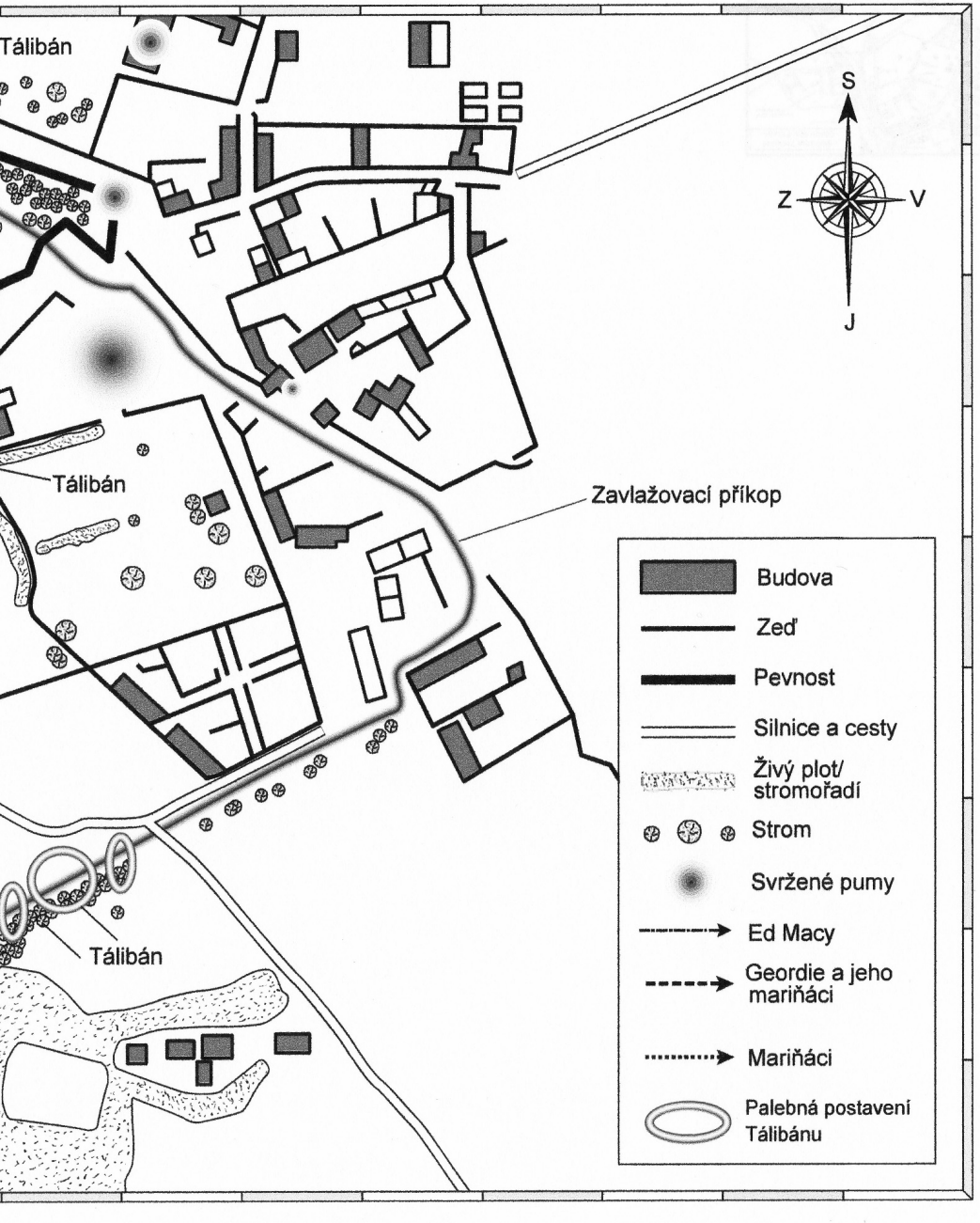
Tálibán
S
Z
V
J
Tálibán
Zavlažovací příkop
Budova
Zeď
Pevnost
Silnice a cesty
Živý plot/ stromořadí
Strom
Svržené pumy
Ed Macy
Geordie a jeho mariňáci
Mariňáci
Palebná postavení Tálibánu
Tálibán

Následující text je popisem bojových operací v Afghánistánu během několika měsíců roku 2006 a 2007, na kterých se podílela 656. letka vojenského letectva. V době, kdy šel do tisku, nebylo ještě vedeno vyšetřování ohledně smrti příslušníků Britské armády a Královské námořní pěchoty. Autor události popsal na základě všech svých znalostí, věrně a přesně a jakákoliv urážka nebo újma zde popsaných nebo zmíněných osob nebo jejich rodin je neúmyslná. Vydavatel jakékoliv nepřesnosti v dalších vydáních rád opraví.

V několika případech byla totožnost osoby změněna kvůli ochraně její a její rodiny.

Poznámka překladatele:

V textu knihy je celá řada zkratek, odborných termínů a slangových výrazů. Jejich vysvětlení je ve slovníčku na konci knihy.

PŘEDMLUVA

27. června 2006
8:49

Letmo jsem pohlédl na digitální hodiny vpravo nahoře na palubní desce. *Do prdele*. Paragáni byli na zemi teď už skoro třicet minut a mě začínal polévat pot. Čím déle jsme zůstávali na jednom místě, tím víc času jsme dávali Tálibáncům k tomu, aby si připravili útok.

Udržoval jsem pořád stejný jemný tlak na páku cykliku a pokračoval jsem v kroužení širokým obloukem vpravo směrem ke slunci. Přes okno kokpitu z plexiskla jsem na tváři cítil jeho teplo. Bude to další parný den.

Šest set metrů pod námi paragáni dokončovali prohledávání prvního pole. Bylo dvakrát tak velké než hřiště na fotbal. Museli prohledat ještě jedno stejně velké. Polovina z nich procházela v rojnici po jeho délce se zbraněmi připravenými k palbě. Ostatní je kryli z křoví a podrostu podél jižní strany. Velitel roty a jeho radista šli těsně za rojnicí a přecházeli od západu k východu.

Na poli bylo něco zaseto, ale jenom před nedávnem. Pro tentokrát to nebyl mák na opium. Velká část plochy pole byla holá tmavá hlína, což hledání usnadňovalo, ale paragáni se i tak museli pohybovat strašně pomalu, protože pátrali i po tom nejmenším náznaku místa, kde se nacházeli dva pohřešovaní příslušníci SBS. Mohlo jim k tomu pomoct cokoliv – útržek látky, vystřílené nábojnice, zaschlá krev.

Od našeho příchodu jsme nezahlédli ani známku přítomnosti KIA nebo MIA. To nevěstilo nic dobrého.

Vzlétli jsme za svítání po vyhlášení poplachu, abychom vystřídali dvojici Apachů, které byly u Sanginu před námi. Byl to Tým pro reakci na mimořádné události (Incident Response Team – IRT), pro nějž byl poplach vyhlášen před třemi hodinami. Byla to dlouhá noc.

Během startování vrtulníku a jeho přípravy k letu jsme byli rychle seznámeni s terénem.

Malý tým SBS sebral v naprostém utajení ve 3 hodiny ráno z jedné vesnice blízko města v severní části provincie Hilmand čtyři organizátory Tálibánu. Tento tým byl z Force 84, britské složky velitelství Spojených speciálních jednotek. Místní posádku výsadkářů v oblastním středisku Sangin o této akci neinformovali, což byl běžný postup speciálních jednotek, aby zajistily naprostou bezpečnost operace. Bylo to stejné, jako když jsem létal na Balkáně v devadesátých letech.

Zadržení probíhalo úplně bez problémů. Ale na zpáteční cestě byl tenhle zatýkací tým přepaden ze zálohy velkou a velmi agresivní skupinou Tálibánu, která chtěla dostat své lidi zpátky. V čele jedoucí Land Rover byl zničen prvním nepřátelským RPG. Potom následovala intenzivní přestřelka a zoufalý hon po polích. Tento elitní tým SBS pronásledovalo nejméně sedmdesát Tálibánců.

Z kritické situace se dostali až po třech hodinách díky četě rozhodných Gurkhů, kteří se dvakrát probojovali přes tálibánskou linii, a díky letecké podpoře dvou Apachů z malé výšky, jednoho proudového letounu A-10 a dvou Harrierů GR7. Apache vypálily na jejich opuštěný Land Rover řízenou střelu Hellfire, aby se nedostal do rukou nepřítele.

V nastalém chaosu tým SBS ztratil dva ze svých zajatců. Ovšem ještě důležitější bylo to, že od hlavní skupiny byli odděleni dva členové týmu – seržant SBS Paul Bartlett a kapitán David Patten, který byl k týmu přivelen z pluku speciálního průzkumu. Ačkoliv nebylo známo, kde se nacházejí, Pattena viděli, jak při sprintování přes pole padá bezvládně k zemi a proto se už předpokládalo, že byl v bojové akci zabit (Killed in Action – KIA).

Když bitva skončila, bylo naším úkolem doprovázet rotu výsadkářů ve dvou vrtulnících Chinook do této oblasti a pomoci jim najít KIA a MIA. Kupodivu jsme dostali poměrně přesné lokalizační údaje pro hledání.

Já jsem pilotoval a Simon, můj kopilot a střelec z Královského námořnictva, seděl na sedadle dva metry přede mnou. Zatímco paragáni

pročesávali terén, prohlíželi jsme jejich bezprostřední okolí, zda tam není nepřítel nebo ukryté IED. Simon se upřeně díval na přístroj pro vyhledávání a označování cílů TADS a objektivem denní televizní kamery se 127násobným zvětšením neustále prověřoval linii porostu stromů, keře a stíny před výsadkáři.

Posádka Apache pracuje vždy jako tým, takže zatímco Simon hlídal přiblížený částečný pohled, já jsem si ze zadního sedadla udržoval celkový přehled o situaci na místě. To znamenalo krýt paragánům týl a také dohlížet na druhý Apache v naší letce. Zodpovídal za vnější bezpečnostní kordón a musel pečlivě sledovat, jestli se v této oblasti neobjevuje nějaká hrozba zvenčí. Všechno, co bylo uvnitř zóny o ploše dvou čtverečních kilometrů, patřilo už nám.

Podřídil jsem 30 mm kanón svému pravému oku. Jeho střely teď budou dopadat přesně na cíl, který se objeví v nitkovém zaměřovači monoklu na mém pravém oku. Musel jsem se jen podívat na cíl a stisknout ukazováčkem pravé ruky tlačítko střelby na cykliku. Nechal jsem Simona, aby dál prohlížel terén. Kdyby něco uviděl v nitkovém zaměřovači TADS, také by rychle stiskl svou spoušť.

Teď jsme byli nízko nad paragány, přímo nad jejich hlavami. Chtěli jsme, aby všichni v této oblasti věděli, že jsme okamžitě připraveni k boji, kdyby si chtěl Tálibán znovu s něčím začít. Za normálních okolností to k jejich odrazení stačilo, ale ne vždycky. Už tady dnes ráno jednou byli a bojovali. Proto jsem to chtěl co nejvíc urychlit.

„Kluci se chystají přejít na další pole. Jseš si jistý, že je zavlažovací příkop v pořádku?“

„Podle toho co vidím, tak jo.“

„Nic jiného důležitého?“

„Ne, nic.“

„Dobře, budu teď trochu hlídat čas, jo?“

„Jasně.“ Simon se odmlčel. „Podívám se teď důkladněji na řadu stromů na nejvýchodnějším konci druhého pole. Je to jediné místo, které jsem si ještě podrobně neprohlížel.“

Nebylo to jenom tady. Uvnitř Zelené zóny jsem se nikdy necítil klidně. Ani nikdo jiný a ani vteřinu. Mělo by se jí říkat Červená zóna. Byl v ní Tálibán a my ne – úzký pruh dobře zavlažované půdy, v nejširším místě necelých deset kilometrů široký, rozkládající se po obou stranách řeky Hilmand. Tento velký vodní tok se vinul po celé délce

této provincie, s vegetací dostatečně hustou na to, aby se stala rájem partyzánských bojovníků.

My jsme dávali přednost poušti, která pokrývala zbytek provincie Hilmand. Nedalo se tam nikde schovat a to byl důvod, proč Tálibán bojoval v Zelené zóně. Britské jednotky poprvé vstoupily do Hilmandu a jeho Zelené zóny před dvěma měsíci. Ovšem teprve teď si začínaly uvědomovat, jak strašně těžká bitva to bude.

„Něco tady mám," řekl Simon tiše.

Uvolnil jsem páku cykliku asi tak o centimetr, abych snížil rychlost letu. To mu usnadní udržet si požadovaný záběr na TADS.

„Myslím, že vidím tělo."

„Kde, kámo?"

„Severovýchodní roh toho druhého pole. Přímo pod stromy. Nevyzařuje teplo, ale je to určitě tělo. Zjišťuji teď laserem jeho polohu v souřadnicové síti."

Spojil jsem se vysílačkou s velitelem na zemi, předal jsem mu souřadnice a také ústní instrukce. Ušetří jim to cenný čas.

Za minutu se Simon zase ozval. „Je tam něco severně od něj."

Věděl jsem, co teď přijde.

„Myslím, že mám druhé. Deset metrů severně od toho prvního. Tentokrát je zastrčené pod větvemi; v příkopu, ve stínu. Ani tohle nevyzařuje teplo."

Zamrazilo mne. Pokud to druhé tělo nebyl mrtvý tálibánský bojovník, tak jeden KIA a jeden MIA teď vypadalo velmi pravděpodobně na dva KIA. Přišli jsme moc pozdě, abychom pro ně mohli něco udělat.

Zavolal jsem veliteli výsadkářů ještě jednou. Začali chránit oblast kolem prvního těla, ale vypadalo to, že jeden z jeho mužů už uviděl to druhé tělo a mířil k němu.

Druhý zaměřovací kříž na mém monoklu mi přesně ukazoval, kam se Simon dívá svým TADS. Bylo to na to druhé tělo a ten záběr se dobrých třicet vteřin nezměnil. Nemohli jsme si dovolit soustřeďovat se na ně. Pořád jsme se museli starat o naše muže. Mrtví žádnou hrozbu nepředstavují. Ta hrozba byla jinde.

Dal jsem Simonovi dalších deset vteřin. Pořád se nemohl od toho záběru odtrhnout. Už jsem byl vážně nervózní. Tělo může být perfektní lákadlo k dalšímu přepadení ze zálohy, ale s takovou nikdy nic takového neuvidíme. Musí teď prohlížet prostor dál za stromy.

„Si, skonči to. Už jsi ta těla pozoroval moc dlouho, kámo. Starej se o kluky."

„Je tam něco divného."

„Je tam toho sakra hodně divného, kamaráde – jsou mrtví. Tak to skonči."

„Ne, Ede, ty mi nerozumíš. Je tam něco divného s těmi těly."

Poprvé jsem se podíval na obrazovku svého TADS nad svým pravým kolenem. Měl jsem teď úplně stejný záběr jako Simon. Z černobílého televizního obrázku bylo těžké získat nějaké větší detaily, ale okamžitě bylo zřejmé, že na ani jednom těle nejsou patrné žádné rozdíly v odstínech. To mohlo znamenat jediné – že jsou těla svlečená.

„Nejde jenom o jejich šaty. Podívej se na polohu, ve které leží. Zdá se ti to normální?"

Těla obou mužů ležela natažená na zemi s rukama u boků. Když člověk padne zasažen v boji, tak ne takhle. Jak jsme pokračovali v kroužení, Simonovi se zlepšil výhled. Zoomem si to místo přiblížil. Měl pravdu, s těmi těly nebylo všechno v pořádku. A to hodně. Už jsem se tam nechtěl dívat.

„Ty…do prdele…*vole*…" vydechl Simon.

Po několika vteřinách to velitel paragánů oficiálně oznámil. „Wildman pět jedna, Widow sedm čtyři. Potvrzeni dva KIA. Dáváme je do vaků."

Tálibánci mohli sledovat každý jejich pohyb, a tak se výsadkáři s těly rychle stáhli na přistávací zónu vrtulníku. Vrátil se Chinook, aby je za našeho pozorného dohledu přepravil zase zpátky.

Při letu na základnu Bastion jsme se se Simonem pokoušeli přijít na to, co se tam ksakru udělalo špatně. Kdyby tak člověk o tom přepadení něco věděl. Znal jsem běžné postupy, ale teď to bylo neuvěřitelně frustrující – skutečně dvousečná záležitost. Kdyby zavolali o pomoc, během třiceti minut bychom tam byli s dvěma Apachi a poskytli bychom jim krytí. Možná bychom dokonce dokázali zachránit těm dvěma klukům život.

Rozhostilo se mezi námi ticho. Věděl jsem, o čem Simon uvažuje, protože já jsem o tom přemýšlel také. Byl Patten nebo Bartlett ještě živý ve chvíli, kdy se dostali Tálibáncům do rukou? Kvůli nim jsem se modlil, aby nebyli. Pokud byli živí, představa té strašné hrůzy, kterou museli zakusit v posledních zoufalých minutách svého života, byla nesnesitelná.

„Víš co, Ede?“ řekl Simon konečně. „Kdybych tam byl já, tak vím, co bych udělal. To uspokojení bych těm parchantům nedopřál.“

Myslel jsem si přesně to stejné.

Při zpátečním letu na základnu Bastion jsem si skutečně až teď uvědomil, proč se osádkám letadel už nedávají zlaté sovereigny. Zde se nemůžete z problémů vykoupit. Tyto lidi naše peníze nezajímají.

Nikdo z nás si samozřejmě nemyslel, že tohle nasazení bude procházka růžovou zahradou. Všichni jsme věděli, co mudžáhedíni dělali pilotům sovětských bitevních vrtulníků, když je zajali; tyhle strašné historky jsme všichni slyšeli. Je pravda, že naše Apache byly stejně dokonalé a mocné, jako vypadaly, ale to neznamenalo, že jsme nedotknutelní. Na našich schůzkách se zpravodajci nám denně připomínali, jak je Tálibán pevně rozhodnutý jeden z našich vrtulníků dostat. A byly to Apache, které nenáviděli nejvíc.

„Alláh budiž pochválen, chci, abyste sundali komára,“ odposlechli naši zpravodajci tálibánského velitele ve vysílačce, jak nabádá své mužstvo. Takhle nám říkali – komár. Pro Chinooky měli termín „krávy“.

Ale do dnešního dne jsme se všichni utěšovali tím, že by nás zachránilo to, že jsme tady jako kladní hrdinové. Účastnili jsme se rekonstrukční a bezpečnostní mise, ne invaze. Předpokládali jsme, že v případě sestřelení bychom se z toho prostě nějak dostali. Možná by nás trochu profackovali, jako Saddám ty kluky z Tornada za první války v Zálivu. Potom pár měsíců ve špinavém kriminále a nakonec tradiční výměna zajatců na Checkpoint Charlie.

Teď jsme znali pravdu. Realita byla krutá. Našeho nepřítele v jižním Afghánistánu nezajímá, s jakým mandátem jsme sem přišli. Jestli se jim dostaneme do rukou, tak můžeme jen doufat v rychlou smrt.

Pevně jsem stiskl cyklik, protože jsem se v tu chvíli také rozhodl, že mě tihle hnusní parchanti živého nedostanou. Kdyby mě sestřelili, utíkal bych, dokud by mi srdce vydrželo. Kdybych nemohl běžet, bojoval bych až do poslední kulky. Tu bych si nechal pro sebe.

Ten večer jsme si několik hodin povídali ve stanu pro osádky, když přišla zpráva, co se stalo. Všichni piloti došli ke stejnému závěru. Divil bych se, kdyby se podobně nezachovali všichni výsadkáři z místních základen.

O tom, co přesně se těm dvěma klukům od SBS stalo, jsme se dověděli až o několik dní později. Patten byl zasažen do hrudníku a kulka

z něj vyletěla z boku krku. Pokus o jeho záchranu byl vyloučený, z oblohy pršelo samé olovo. Teď se tým SBS rozdělil na dvě části. Většina z nich byla před Pattenem a několik, včetně Bartletta, bylo za ním.

Bartlett šel s dalším mužem, který dostal kulku do paže. Bartlett zůstal s ním a našel si úkryt v zavlažovacím příkopu. Všude kolem byli Tálibánci. Šel dopředu sám, plížil se hustým porostem, aby prozkoumal cestu nepřátelskými pozicemi do bezpečí. To bylo naposledy, kdy ho někdo viděl.

Bartlett byl velice odvážný muž a nezasloužil si takhle zemřít. Ani jeden z nich.

A to ještě nebylo to nejhorší. Kolegové těchto dvou mužů v bezpečném operačním středisku Force 84 na letišti v Kandaháru museli sedět a sledovat, jak se celá ta příšerná scéna odehrává. Pattenovy a Bartlettovy poslední chvíle se přenášely v reálném čase na televizní obrazovku z Predatora kroužícího nad nimi. To byl důvod, proč nám mohli říct, kde přesně je máme hledat.

DÉJÁ VU

7. listopadu 2006
14:35
„Dvě minuty, feláhu…“

Zdříml jsem si. Dozorčí paluby Chinooka mě probudil jemným kopnutím. Musel křičet obvyklá varování, aby ho bylo slyšet v ohlušujícím rámusu obřích rotorových listů vrtulníku.

Byli jsme jedinými cestujícími na padesátiminutovém letu z Kandaháru. Zbytek kabiny byl do výše pasu zaplněn bednami a pytli všech myslitelných tvarů, které si dokážete představit: kartónovými krabicemi s denními dávkami jídla, kovovými bednami se střelivem, velkými zalepenými krabicemi s kancelářskými přístroji, bednami s oleji podobnou tmavou kapalinou a půl tuctem plných poštovních pytlů. Nebylo kam si dát nohy a tak jsem si je natáhl na červená plátěná sedadla, podložil jsem si hlavu přilbou a sbor rytmů a vibrací mě pomalu uspával.

Když jsem vešel do Chinooka, na sedadlech na druhé straně byli natažení Billy a Šéf. Billy také dřímal, ale teď si sedal. Šéf pořád napjatě zíral z kulatého nezaskleného okénka a ve větru se mu vlnily krátké hnědé vlasy. Dělal to i ve chvíli, kdy jsem zavřel oči a jeho všechno pod námi fascinovalo. Na rozdíl ode mne a Billyho zde byl poprvé.

Když se zvuk rotorů změnil, sedl jsem si a zapnul si přilbu. Začal náš taktický sestup na základnu Bastion.

Velitelství operační skupiny v Hilmandu, to znamená brigádní generál a jeho štáb, byli v hlavním městě provincie Laškar Gahu. Ale základna Bastion byla jeho zásobovacím a logistickým centrem –

tepajícím srdcem. Byla domovem naprosté většiny ze 7800 britských vojáků umístěných v Hilmandu a měla být také naším domovem.

Billy se na mě zašklebil. Zavrtěl jsem hlavou a zvedl oči vzhůru a to ho rozesmálo. Ten debil si tuhle chvíli skutečně užíval.

Nemohl jsem uvěřit, že jsem zpátky. Už jsem dokonce ani neměl být v armádě. Život v civilu měl pro mě začít před dvěma měsíci, na konci tři a půl měsíčního turnusu 656. letky v jižním Afghánistánu. Po dvaadvaceti letech služby královně a národu jsem byl na odchodu. Už jsem se fakticky těšil na to, až skončím. Řekl jsem to jen Billymu na cestě z Bastionu přesně před třiaosmdesáti dny. „Tak se poser, kámo." Blahosklonně jsem do něj šťouchl. „V den, kdy poletíš zpátky do téhle podělané díry, si na tebe dám ve své místní hospodě guinesse, co říkáš?" Kvůli tomu se na mě teď šklebil. Skoro jsem očekával, že začne přede mnou pozvedávat imaginární pintu.

Moje sny o Civvy Street (odkaz na volné pokračování britské televizní mýdlové opery z 80. let; pozn. překl.) byly na šest měsíců odloženy stranou díky nedostatku zbraňových specialistů v armádě. Apache byly úplně novým strojem a oni měli čas vyškolit nás jen několik. Každá nasazená letka musela jednoho mít. Zodpovídali jsme za všechno, co se týkalo útočných schopností vrtulníku. Ostatní zbraňoví specialisté byli všichni někde zařazení a na seznamu vojenského letectva (Army Air Corps – AAC) zůstal jen jeden. Po docela slušném máchání rukama a nemalém emocionálním vydírání jsem souhlasil s tím, že udělám ještě jeden turnus.

Novinkou bylo také to, proč se celá letka vrací tak brzy. Bitevní vrtulník Westland WAH64 Apache se dostal do operačního nasazení armády Jejího Veličenstva teprve v květnu tohoto roku. Jeho označení se změnilo na Apache AH Mk1. První jednotka vrtulníků Apache – 656. letka – byla schválena jako zcela připravená na bojové nasazení teprve šest dní potom, co jsme sem v květnu přišli. V létě nastoupila 664. letka.

Nás stáhli v srpnu a teď jsme ji nahrazovali jako jediná možná letka, která byla k dispozici. Šéf, Billy a já jsme sem přicházeli, abychom zahájili předávání.

Zvedli jsme naše bergeny (armádní slang pro batohy) na záda ve chvíli, kdy se vrtulník dotkl země. Na znamení dozorčího paluby palcem vzhůru spustil střelec zadní rampu a po ní jsme vyklopýtali na ko-

vovou startovací plochu. Trhli jsme sebou, jakmile nás do zátylků šlehl horký vzduch ze dvou turbohřídelových motorů Chinooka.

Padesát metrů odtud na nás čekalo to nejsmutnější armádní vozidlo, které jsem kdy viděl – otlučená stará čtyřtunka, na které úplně chybělo čelní sklo, konstrukce s plachtou a zadní bočnice. Zůstala na ní jen pískem ošlehaná kabina a prázdná korba. Vypadala jako něco z filmu *Mad Max Beyond Thunderdome* (*Šílený Max pod Kopulí hromu*).

Před ní stál John, zástupce velitele 664. letky, s rukama sepnutýma vzrušením. Také se usmíval, ale z jiného důvodu než Billy. John nám všem třem pevně stiskl ruku.

„Jsem rád, že vás vidím, chlapi – strašně rád."

Bylo zřejmé, že si to taky myslí. Náš příchod znamenal pro jeho tým zelenou, aby si začal balit věci.

„Vykašli se na ty kecy, Johne. Do hajzlu, a co je tohle?" Ukázal jsem puškou na jeho posouvadlo Šíleného Maxe.

„To je náklaďák na rakety."

„Já vím, že to je náklaďák na rakety. Ale když jsme ti ho tady nechávali, tak skutečně *vypadal* jako náklaďák na rakety. Byl v dobrém stavu. Vy jste ho úplně zhuntovali."

John se zachechtal. Byl to můj starý kamarád. Předtím, než byl povýšen do důstojnické hodnosti, tak jsme byli oba praporčíci.

„Jo. Měli jsme tady docela dost práce. Tady se válčí, ale to jste vy, práce se štítící flákači, moc nezažili, když jste tady byli.

Bylo to normální škádlení, které si soupeřící přicházející a odcházející jednotky navzájem vyměňovaly. Ve skutečnosti jsme byli tiše ohromeni stavem toho nákladního auta, ale nechtěli jsme to Johnovi dát najevo.

Vyskočil jsem na korbu a nechával jsem si teplým sluncem osušit pot na čele. Konec podzimu v provincii Hilmand znamenal zářící slunce a teploty kolem pětadvaceti stupňů. Byla to ohromná úleva proti pekelnému žáru předešlého léta, kdy jsme se pomalu vařili ve vlastní krvi. Jednou odpoledne teploměr ukazoval 54 stupňů Celsia.

Základna Bastion byla naštěstí v nadmořské výšce 885 metrů a tak zde bylo v noci vždy podstatně chladněji. V okolní poušti nebylo nic, co by to denní vedro pohltilo. To znamenalo, že jsme mohli mezi salvami dělostřelecké palby a vyhlašováním poplachů spát nebo se o to alespoň pokoušet.

„Pojedu s vámi vzadu, pane Macy," řekl Šéf a odmítl Billyho nabídku na sedadlo v kabině. „Chci si tohle mimořádné místo pořádně prohlédnout."

Šéf byl nový velící důstojník letky, major Christopher James. Chris měl největší ruce, jaké jsem kdy viděl. Postavu měl jako pilíř v ragby, ale podle modrých očí, ostře řezané brady a dozadu sčesaných vlasů to byl úplný Dan Dare (pilot budoucnosti z britského sci-fi komiksu; pozn. překl.). Jeho nadšení bylo nakažlivé a na rozdíl od některých jiných velících důstojníků byl vždycky ochoten zapojit se do kanadských žertíků.

Převzetí velení boji zocelené jednotky, jako byla ta naše, bez jakékoliv bojové zkušenosti se stroji Apache byl těžký úkol, ale jestli byl někdo schopen ho zvládnout, tak to byl on. Ani jeho obří pazoury mu nezabránily v tom, aby byl jedním z nejlepších střelců v letectvu. Byl také vůbec prvním britským pilotem, který létal na americkém typu Apache, na AH64D, a prvním kandidátem na úvodní přeškolovací kurz americké armády na Longbow. Když byl v Arizoně, vyhrál střeleckou soutěž Top Gun, ve které porazil všechny americké piloty Apache. To Američany fakticky nakrklo, ale královnu to muselo nadchnout – udělila mu Řád britského impéria.

Je to velmi chytrý člověk, který pochází z tradiční vojenské rodiny. Se všemi lidmi, kterým velel, vždycky *mluvil* a ne je *sekýroval* – ať už jste byl nejlepší pilot nebo ten nejposlednější nabíječ raket. Stačilo mu jenom pár týdnů, aby byl u všech ohromně populární. Jeho přezdívka, která byla současně názvem jeho funkce, se vyslovovala vždy s výrazem náklonnosti.

Když jsme kodrcali těch 500 metrů po cestě s navátým pískem z letové stojánky do našich kutlochů, Šéf zatím obdivoval základnu Bastion. Nijak mě to nepřekvapilo – zažil jsem to stejné v květnu. Byla to vojenská základna, jakou nikdo z nás nikdy neviděl. Dva čtvereční kilometry khaki stanů, jídelen a parkovišť vozidel uprostřed absolutního prázdna.

Nebyla zakreslena na žádné mapě, protože Hilmand bylo po několik desetiletí příliš nebezpečné zmapovat. Ale mohli jste ji najít padesát kilometrů severně od Laškar Gahu a tři kilometry jižně od dálnice A01, která spojuje dvě starověká afghánská města Kandahár, 160 kilometrů východně od nás a Herát, 480 kilometrů severovýchodně odtud.

Okolí základny bylo jednou z nejvíce nehostinných krajin v Afghánistánu. Byla plochá jako kulečníkový stůl a nebyl na ní vidět ani jediný keř. Monotónní horizont narušovalo jen vzdálené pohoří, jehož slabá silueta byla viditelná pouze za jasných dnů. Místní lidé této krajině říkali Dašt-e-Margo, Poušť smrti.

Ostřílení veteráni strašili nově příchozí do Bastionu tím, že jim vyprávěli o třech různých smrtelně jedovatých pavoucích, včetně Černé vdovy, kteří se vyskytují na Dašt-e-Margo. Byli tam také noční masožraví škorpióni, kteří vpichovali do lidské kůže anestetikum a pak se prokousali až do srdce, aniž by to oběť postřehla. A nepatrné písečné mušky kladly vajíčka do každé snadno přístupné měkké tkáně a přenášely leishmaniózu, nemoc, která připomínala lepru.

Kromě levného pozemku existovaly dobré strategické důvody, proč být uprostřed pustiny. Na vzdálenost třiceti kilometrů jste viděli a slyšeli všechno, co se blížilo, což znamenalo, že bylo velmi těžké na základnu zaútočit. To nebylo vůbec špatné, protože nejbližší větší koaliční posádka byla odtud vzdálená dvanáct hodin jízdy, na letišti v Kandaháru.

Základna Bastion byla největším a nejambicióznějším projektem, realizovaným Královskými ženisty od druhé světové války. Každý francouzák a každá stanová tyčka se musely přivézt po zemi z pákistánského přístavu Karáčí – 1600 kilometrů, tři týdny jízdy. Transportní letouny Herkules a vrtulníky Chinook byly příliš vytíženy přepravou vojáků a v té době tady pro ně nebyla ani přistávací dráha. Ženisté tady museli postavit vlastní elektrárnu, vyvrtat studně a vybudovat systém na zpracování odpadů dostatečně velký na obsluhu menšího města a to základna v každém případě byla.

Byl jsem překvapen tím, kolik se toho tady za naší nepřítomnosti změnilo – víc stanů, víc plotů a řádné upravené cesty pro auta. Bylo jasné, že armáda má v úmyslu zde ještě nějakou dobu zůstat.

Stará kraksna zastavila. Byli jsme zpátky v tom stejném stanu pro osm osob, několik set metrů od předsunutého velitelství Společných vrtulníkových vojsk.

„Ty máš ale kliku," řekl Billy potom, co jsme se protáhli vchodem zavíraným na zip a já jsem nad ním vyhrál v soutěži o to nejlepší tmavě zelené armádní lehátko ve vzdáleném koutě stanu. Bylo úplně to stejné, které jsem měl na prvním turnusu. Ty tři krabice s balenou vodou, které

jsem používal jako noční stolek, tady také pořád byly. Vypadalo to, jako bych nikdy nebyl pryč.

Billy byl nejzkušenějším pilotem v letce. Jeho oficiální titul byl „aprobovaný vrtulníkový instruktor"; neoficiálně Nebeská policie. Stejně jako já měl hodnost WO1 a kromě Šéfa a mě to byl jediný další pilot v letce, který směl v Apachi létat na obou sedadlech – na předním sedadle střelce a na zadním sedadle pilota.

Se svými tmavými, na stranu sčesanými vlasy, pěknou postavou a hezkým vzhledem by se Billy docela dobře vyjímal ve filmech s Cary Grantem. Pocházel ze severu a prošel si dlouhou cestu od doby, kdy začal jako řidič v Královském dopravním vojsku. Billy měl odlétáno na Apachi víc hodin než kdokoliv jiný. Zpočátku absolvoval výcvik na původním americkém typu AH64A. Létání skutečně miloval a být pilotem Apache pro něj znamenalo strašně moc. Měl vysoko nastavenou laťku profesionality a netoleroval nedbalost, ale byl v tom spravedlivý.

Další pro Billyho skutečně typickou věcí byl jeho cit pro oblékání a válka neválka, nikdy neopomenul použít vodu po holení. Ať už to bylo bojové oblečení nebo oblek s úzkým proužkem, vždy byl perfektně ustrojen. Každá nášivka jednotky byla umístěna přesně na správném místě a na hlavě měl precizně posazený světlemodrý baret vojenského letectva.

Celkem vzato byl Billy přirozeným kandidátem na vodění papalášských návštěv po základně letky a on to s radostí přijímal. Během své přítomnosti v letce tady prováděl náčelníka generálního štábu, náčelníka štábu obrany, předsedu vlády a prince Charlese – to je docela dobrá sestava.

S Billym jsme se znali strašně dlouho a on docela dobře snášel moje obvyklé urážky. S chutí mi je vracel ještě ve větší míře.

Začali jsme se zabydlovat. Na každé lehátko byl vymezen prostor dvakrát tři metry a patřila k němu přenosná skříň z bílého plátna s pěti malými přihrádkami, kam jste si ukládal trička, spodní prádlo a rezervní uniformu. To bylo z nábytku všechno, pokud jste si nechtěl koupit v NAAFI vlastní kempinkovou židličku.

Byli jsme součástí skupiny deseti stejných stanů, pět na každé straně kryté chodby. Letka měla dvě takové skupinky – REME a přidružený personál v jedné a letecké osádky a pozemní personál v druhé.

První stan vpravo byl odpočinkovou místností s televizorem a stolem pokrytým vybledlými novinami a starými brožovanými knihami s oslíma ušima. Vlevo byla umývárna pro asi padesát obyvatel skupiny stanů. Bylo v ní šest sprch, šest umyvadel a šest záchodových mís, všechno z nerezové oceli. Měli jsme zde zajištěno to nejméně pohodlné sraní na světě a to nejenom proto, že na nich nebyla prkýnka. V zimě byly jejich okraje ledově studené a v létě byly tak horké, že jsme si na nich spálili zadek. Vznášení se s Apache ve vzduchu bylo hračkou ve srovnání se vznášením se nad plechovým okrajem mísy.

V Bastionu bylo celkem asi sto takových stanových skupinek, uspořádaných do dlouhých řad. Spojovala je síť pěšin, lemovaných plotem z černého drátěného pletiva a silnice se zavlažovacími příkopy po obou stranách. To všechno bylo obehnáno hradbami z bloků Hesco.

Bylo naprosto obvyklé, že jsme ztratili orientaci a vešli jsme do patnácti různých stanů, než jsme našli ten svůj a cítili jsme se přitom jako úplní idioti. Ale rychle jsme se naučili rozeznávat nepatrné orientační body, jako stožár na vlajku, označení pluku nebo různě zbarvené mobilní toalety.

„John vypadá unaveně, nezdá se ti?“ řekl Billy, když jsme si vybalovali věci.

Byla to pravda; na Johnovi byl patrný pohled maniaka, napjatá kůže na lícních kostech a velké váčky pod očima. Věděli jsme, že vypadá až moc dobře; před třemi měsíci jsme takhle vypadali pokaždé, když jsme se při holení podívali do zrcadla.

Nikdy bychom to nikomu ze sesterské letky nepřiznali, ale ze situačních zpráv, které jsme dostali na velitelství 9. pluku v North Yorkshire, bylo zřejmé, že byli stejně zaměstnaní jako my na našem prvním turnusu. Prvních šest měsíců byl pro operační skupinu Hilmand skutečným křtem ohněm.

Britské jednotky byly v Afghánistánu poprvé nasazeny v dubnu 2006 v rámci dramatické expanze role NATO v této zemi. Cílem bylo dosažení bezpečného prostředí pro rekonstrukci, rozvoj a státní správu. V Kábulu jsme měli vojáky od pádu režimu Tálibánu v listopadu 2001. Ale výsledkem bylo, že zatímco v hlavním městě a jeho severním okolí zůstávala situace poměrně bezpečná, ve zbytku země se velmi rychle zhoršovala.

V mnoha oblastech existovala vláda prezidenta Hámida Karzaje jen

na papíře, a proto dostal posměšnou přezdívku „starosta Kábulu“. Skutečné otěže moci drželi místní vojenští vůdci a stále více narkobaroni. Obchod s heroinem vzkvétal a nikdo tomu nebyl schopen zabránit. Rozloha polí osetých mákem na výrobu opia narůstala každý rok dvakrát až třikrát. Každého místního úředníka, který alespoň něco znamenal, měli překupníci v hrsti.

Anarchie se zdaleka nejrychleji šířila na jihu. Obrovské rozlohy půdy ve čtyřech jižních provinciích – Hilmand, Kandahár, Orúzgán a Nímróz – obhospodařovali drogoví caři jako své nezákonně získané léno.

Na základě zkušeností z Iráku trvali Tony Blair a George Bush neústupně na tom, že to, co začalo před pěti lety, se dá úspěšně dokončit. Na jejich naléhání se pravomoc jednotek ISAF ze zemí NATO rozšířila na obsazení hornatých východních provincií, potom západních rovin a nakonec pustých pouští na jihu.

Nizozemci obsadili řídce osídlený Orúzgán a Nímróz a Kanaďané Kandahár. Britská vláda se dobrovolně přihlásila k obsazení Hilmandu, nejtvrdšímu oříšku ze všech, které byly potřeba rozlousknout. Byla to největší provincie a produkovala neuvěřitelných 42 procent surového opia z celého Afghánistánu.

Sovětská armáda nedokázala v osmdesátých letech ovládnout Hilmand s celou motorizovanou divizí dvanácti tisíc bojujících vojáků. Po dvaceti letech to zkoušíme s necelou třetinou z tohoto počtu. A z těch 3300 vojáků, které sem britská vláda na počátku poslala, byla jen necelá čtvrtina bojujících mužů. Britská armáda se vždycky vyžívala ve výzvách. Tato se jmenovala operace Herrick.

Ani ti nejcyničtější vojenští plánovači si nedokázali představit brutálnost a intenzitu odporu, kterým se povstalecký Tálibán postavil proti našemu příchodu. Tálibán uzavřel zvrácené spojenectví s narkobarony a všechny prostředky, které měl, vrhl proti výsadkářům 16. letecké útočné brigády. Její malá pěší složka byla rozmístěna na pěti řídce obsazených odlehlých předsunutých základnách na severu provincie, kterým se říkalo sídla čet nebo oblastní střediska.

Přes pákistánské hranice nepřetržitě proudily zástupy zbožných bojovníků, aby spolu s místními válčili jako žoldáci a ve vlnách podnikali útoky na oblastní centra v Sanginu, Kajaki, Musa Qa´ lehu, Gerešku a Novzadu. Každé z nich bylo ve dne v noci ostřelováno z ručních

zbraní, RPG, raketami a minami. Z každého z nich se stalo malé Alamo.

Armáda nezažila takové soustavné a zoufalé boje od války v Koreji. Bylo to stejně hrozné jako to, s čím se setkali američtí nebo britští vojáci během okupace Iráku a častokrát to bylo ještě horší.

Zpravodajské informace NATO o síle nepřítele byly před naším příchodem nedostatečné. Podle jejich odhadu bylo v provinciích Hilmand a Kandahár rozptýleno na tisíc tálibánských bojovníků. Do srpna se odhad jen pro Hilmand zvýšil na 10 000 mužů.

Jedním z největších problémů, se kterým se musela operační skupina potýkat, byly vzdálenosti, jež musela překonávat. S délkou 440 kilometrů a šířkou130 kilometrů (celkem 58 600 kilometrů čtverečních) je provincie Hilmand jen o málo menší než Irská republika. Zajistit, aby každé oblastní středisko mělo dostatek střeliva, potravin a vody bylo noční můrou logistiků. Ti kluci byli někdy nebezpečně doslova na mizině; zůstávalo jim posledních několik stovek nábojů a nouzové příděly jídla, které si nosili v plátěné brašně.

Brigáda v září váhavě opustila nejvzdálenější oblastní středisko v Musa Qa'lehu, přes osmdesát kilometrů od základny Bastion. Všude kolem něj bylo příliš nebezpečné přistávat s Chinookem a pozemní zásobování nemohlo proniknout přes tálibánské linie, které ho obklopovaly, bez pomoci útoku o síle praporu.

Muži, kteří drželi ostatní čtyři oblastní střediska, tam trčeli pouze silou vůle a díky občasné podpoře bitevních vrtulníků Apache. Jak s potěšením prohlásil RSM výsadkového praporu: „Jsme výsadkáři a u nás se *předpokládá*, že budeme obklopeni nepřítelem." Byl to neuvěřitelný výkon, zejména když spousta z těch mužů zde byla na svém prvním operačním turnusu.

Bylo to všechno dost na hony vzdálené od veřejně prezentovaných záměrů ministra obrany Johna Reida, který podepsal souhlas s nasazením. V Dolní sněmovně řekl, že doufá v návrat vojáků, kteří „nebudou muset vystřelit ani jeden náboj". Misi nazval poněkud optimisticky jako „budování národa".

Ve skutečnosti výsadkáři a jejich podpůrné jednotky vystříleli mezi červnem a říjnem 2006 celkem 450 000 nábojů, 10 000 dělostřeleckých a 6500 minometných granátů. Kromě toho, jenom mezi květnem a srpnem 2006 vystřelilo šestnáct pilotů Apache z 656. letky 7305 ná-

bojů z kanónů, 68 raket a 11 střel Hellfire. Myslím, že to bylo něco úplně jiného, než měl na mysli John Reid.

Odpor kladený nepříteli nás přišel hodně draho. Během prvních šesti měsíců zahynulo pětatřicet vojáků – šestnáct v boji, čtrnáct při zřícení špionážního letounu Nimrod MR2, čtyři při nehodách; a jeden spáchal sebevraždu. Dalších 140 bylo zraněno v akci, z nich třiačtyřicet vážně nebo velmi vážně. To všechno znamenalo, že nám nezbývalo moc času na budování národa.

A to byl ten skutečný problém. Nebylo to jenom o postupu na území, vedli jsme také válku o myšlení lidí. Mohli jsme donekonečna pokračovat v zabíjení Tálibánců. Ale tím bychom si nezískali místní Afghánce, jejichž jménem jsme sem přišli. Museli jsme jim poskytnout lepší život a to rychle. Všechno, čeho jsme zatím dosáhli, bylo jen to, že jsme udělali z jejich ulic, sadů a polí smrtonosná bitevní pole.

Většina obyvatel Hilmandu byla dosud na vážkách a typickým afghánským způsobem vyčkávali, která strana by tak mohla vyhrát.

Britští vojáci byli vítáni všude, kam přišli. Tálibán nebyl nijak milován. Ovšem pokud by naše přítomnost pro ně znamenala zhoršení situace, tak by se hodně rychle přivinuli k druhé straně.

To věděl i Tálibán. Chápali to, že za války je rekonstrukce sakra těžkým úkolem. Existuje stará afghánská průpovídka, kterou vůdci mulláhů rádi používali: „Oni mají hodinky, my máme čas.“ Oni nemuseli podnikat velkolepé rozhodující údery. Stačila jim neustálá paralyzující opotřebovací válka.

První průnik letky do Hilmandu byl docela speciální. Seděl jsem na lehátku a přemýšlel jsem o tom, co tenhle turnus přinese. Jak čas běžel, Tálibán byl stále úspěšnější v zabíjení našich lidí. Z každého střetnutí se rychle poučili a okamžitě se přizpůsobili. Čistě náhodou jsme zatím neztratili ani jeden vrtulník, ale byla to jenom otázka času. Zatímco já jsem si plánoval penzi, oni byli pořád lepší. Oni mě budou honit, ne já je. Každou vteřinu, kdy jsem byl ve vzduchu, jsem potřeboval štěstí; jim stačilo, když budou mít štěstí jen jednou. Neexistovala žádná jiná možnost – poprvé ve své vojenské kariéře jsem se skutečně bál, že bych se nemusel vrátit domů živý.

„Víš co, Billy? Svírá se mi žaludek.“

„Jo, dobrý. To je asi z kari koření toho Gurkhy v kuchyni v Kandaháru.“

Billy teď neměl soucitnou náladu. Byl příliš zaměstnán zavěšováním svých neuvěřitelně nažehlených uniforem.

Nemělo smysl se tím užírat, a tak jsem to bral tak, že co mě čeká, to mne nemine. Nemohl jsem se dočkat, až se vyšplhám zase do kokpitu a uvelebím se v něm. Vždycky jsem byl rád v akci, už od svého prvního nasazení v Severním Irsku jako mladý paragán.